

In de mensen een welbehagen

20 december 2010

Nee, geen column over het pgb. Dat is een non-debat. Ja, wel een column in deze tijd van het jaar over het onderdak dat wij de meest kwetsbaren in onze samenleving bieden. Jozef en Maria klopten vanuit een verloren positie ook bij menig huis aan om onderdak, tot een stal hun deel werd en Jezus in zijn kribbe het begin van een nieuwe toekomst kraaide.

Er zijn heel grote verbeteringen in gang gezet en gerealiseerd bouwkundig en qua privacy voor ouderen en chronisch zieken. Dat is een groot compliment aan de sector. We zijn er nog niet maar de inzet en richting is stroomopwaarts. Dat blijkt ook uit het landelijk CQ-index-onderzoek. Voor de derde keer op rij is de kwaliteit van de ouderenzorg verbeterd. En toch. Vanuit mijn werk ken ik heel veel (ver-/)nieuwbouwprojecten. Allemaal even esthetisch en ruim van opzet. Maar daarmee goed? Toen ik in de gemeenteraad van Amsterdam de portefeuille ruimtelijke ordening en wonen had, kreeg ik allemaal stedenbouwkundige plannen ter besluitvorming voorgelegd. De inhoudelijke condities voor de inrichting en bouw werden in die plannen stevast omschreven als dat het schoon, heel en veilig moest zijn. Ik vroeg dan: "Hoe wilt u zelf graag dat een gast uw woning typeert bij binnenkomst? 'Jeetje, Hetti, wat heb jij een schoon, heel en veilig huis!' Dat wil je toch niet horen? Nee, je wilt horen: wat is het gezellig, leuke bank, comfortabel of speels ingericht. Waarom wordt niet beschreven wat voor sfeer je wilt creëren?"

Behaaglijk

Daar moest ik aan denken toen ik het afgelopen jaar overdacht. Voor het derde boek in de zorgtrilogie met de titel *Thuis Zijn. Staan voor waardige zorg. Bestuurders aan het woord en verpleeghuizen in beeld* zijn Tineke van den Klinkenberg en ik wederom kriskras Nederland door gegaan en hebben we weer veel verpleeghuizen bezocht. Wat vonden wij nu de meest behaaglijke huizen? Zat dat in de nieuwbouw? Eerlijk gezegd maar zeer ten dele. Het zat hem juist in sfeer, levendigheid, reuring, de gemoedelijkheid van de entree, de gezichtsuitdrukkingen en houdingen van de mensen et cetera. En dat stond los van oud- of nieuwbouw. Het zat hem ook in de maatvoering. Het viel ons op - en deze trend is niet voorbehouden aan de zorg - dat er vaak veel te ruime publieke ruimten zijn opgenomen, waardoor je als mens wegvalt. Neem een ontvangstbalie die in een enorme hal op tien meter lopen van de buitendeur is gesitueerd en waarheen je je nederig moet begeven, of een grand café-restaurant met verantwoord design ingericht, maar verder zo kaal dat als je zelf in de stad een etablissement zou zoeken er echt niet voor zou kiezen.

Gezellig opeen

Ik durf dit zo op te schrijven omdat ik zojuist het decembertijdschrift *Het experiment* van de Stuurgroep Experimenten Ouderenzorg heb gelezen. In het kader van het experiment proeftuinen woonservicegebieden staat daarin de tip "Geef niet te veel duur vloeroppervlak weg aan functies waarvan maar een enkeling gebruikmaakt."

Ik weet wat daar tegenin te brengen valt: Ja, maar als er nu eens zoveel mensen in een rolstoel zijn dan moet je toch wel de ruimte hebben. Dan zeg ik: hoe vaak komt dat voor? En kun je daar dan geen creatieve oplossing voor vinden? Houden we juist niet van gezellig bij elkaar opeen? Naar aanleiding van het rapport *Bouw en diversiteit van Wonen* dat VWS recentelijk het licht heeft doen schijnen en dat zich qua besparingen

concentreert op de ziekenhuizen is voor de care al opgemerkt dat zich hier ook grote kansen voordoen om door innovatievere en efficiëntere bouw de exploitatiekosten omlaag te brengen. In de gids *Thuis Voelen*, het tweede deel van de eerder genoemde zorgtrilogie geven Tineke van den Klinkenberg en ik daar tal van suggesties voor. Hierin is ook een checklist van mogelijkheden opgenomen waar ik gelukkig bij deze al weer een aan kan toevoegen.

Ik was vorige week in een zeer gedateerd, typisch jaren zeventig verpleeghuis in Alphen aan de Rijn. En toch, wat een levendigheid en sfeer daarbinnen! Je voelt je er meteen welkom. Als dat maar vastgehouden kan worden in de nieuwbouw die op het punt van starten staat. En hopelijk kunnen de touwtjes voor het raam, met vetbollen en zadenkousen voor de vogels, de esthetiek van het gebouw de baas. Want het zijn deze kleine gebaren die ertoe doen. Een troostrijke kerstgedachte.

Weeffout

En dan toch nog een NB over het pgb. Ongelooflijk hoe zo'n weeffout hardnekkig in het systeem blijft zitten. Want een pgb is gewoon AWBZ-geld en hoort in financiële en inhoudelijke zin gewoon onder het toezichthoudende regime van diezelfde AWBZ. Dat van het pgb een subsidieregeling is gemaakt komt door de allesoverheersende beheersingsmentaliteit, terwijl er marktwerking, ondernemerschap en concurrentie zijn gepredikt. Is het terecht dat de Tweede Kamer de onbevangen nieuwe staatssecretaris bij de begrotingsbehandeling vorige week zo hard aanvalt op dit dossier? Is het niet aan de Tweede Kamer om haar te laten weten dat pgb en zorg in natura in het kader van de AWBZ aan elkaar gelijkgesteld zijn en financieel communicerende vaten zijn? Dus meer vraag naar pgb, dan minder zorg in natura. En wil de regering de uitgaven op de AWBZ beheersen dan moet dat gebeuren door of de instroom te beperken via de indicatiestellingcriteria, of via vermindering van de aanspraken, of via verlaging van de prijzen.

In ieder geval geeft de Tweede Kamer niet het goede voorbeeld in het verlagen van de administratieve lasten, als men alleen hier al twee dagen lang over vergadert. Met als resultaat de eis dat de staatssecretaris voor 1 maart met een 'grootse visie' komt en dat tot die tijd de bezuiniging 'on hold' staat. Welnu staatssecretaris, hierboven het - voor uw kerstdiner vast te simpele - recept in een notendop.

Hetti Willemse
Publicarea